

**ИЗВЈЕШТАЈ
О СТАЊУ У ПОЉОПРИВРЕДИ ГРАДА ЗВОРНИК У 2021. години**

1. УВОД

Град Зворник се карактерише врло израженом хетерогеношћу земљишног покривача, како у погледу заступљености поједињих системских јединица, тако и у погледу својства земљишта. То је условљено разликама у геолошкој подлози, надморској висини, рељефу, клими и вегетационом покривачу. Према статистичким подацима, од укупне површине Града Зворник која износи 37.757 ха, пољопривредно земљиште заузима око 20.000 ха, од чега под ораницама и баштама 16.617 ха, што уз повољне агротехничке и климатске услове пружају могућности организовања биљне производње, а посебно унапређењу и повећању површина под јагодчастим воћем, занављању засада под шљивом, јабуком и крушком, док је обим производње житарица и крмног биља такав да даје добре предуслове за већу производњу меса и млијека.

На основу података добијених пробним пописом пољопривредних газдинстава, који је извршен на подручју општине Зворник 2006. године, пољопривредном производњом, било као основном или допунском дјелатношћу, бави се око 10.000 домаћинстава који организују производњу на уситњеним посједима. Анализом података добијених од подручне јединице АПИФ-а у Зворнику утврђено је да просјечно пољопривредно газдинство располаже са 1,85 ха обрадивих површина, из чега можемо закључити да регистрована пољопривредна газдинства имају нешто веће земљишне посједе, што им омогућава већи обим производње те лакше остваривање права на директне новчане подстицаје Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Града Зворника.

У надлежној подручној јединици АПИФ-а у Зворнику у 2021. години, свој статус су ажурирали 321 физичко и правно лице који су регистрована као носиоци комерцијалних или некомерцијалних газдинстава. Од тог броја њих 276 газдинстава ја обновило свој статус, док је новорегистрованих њих 45.

Процес регистрације пољопривредних газдинстава се врши у складу са одредбама Правилника о разврставању породичних пољопривредних газдинстава. Овим правилником који је донесен од стране ресорног министарства прописани су начин и услови за разврставање породичних пољопривредних газдинстава на комерцијална и некомерцијална.

Оквирна структура заступљених култура у хектарима

Пољопривредно земљиште	Кукуруз	Стрна жита	Поврће	Кромпир	Дјетељина	Воћњаци	Ливаде	Пашњаци	Неплодно и необрађено земљиште
20 000	6.000	660	477	350	470	1.300	4.200	3.600	2.654

(Извор: Завод за статистику РС)

Анализирајући податке о сјетвеној структури, која је из године у годину непромјењена, може се закључити да цца 15% укупног пољопривредног земљишта није приведено култури.

2. БИЉНА ПРОИЗВОДЊА

Биљна производња на подручју града Зворника је заступљена доминантно кроз узгој кукуруза као основне ратарске културе која има базичан значај за сточарску производњу. У 2021. години са обране површине од око 5.700 ха, процјењује се да је остварена производња од око цца 34.000 тона меркантилног кукуруза, доброг квалитета зрна што представља значајну сировинску базу за исхрану у сточарској производњи. У поређењу са 2021. годином су засијане веће површине под усјевом кукуруза и принос и квалитет зрна кукуруза био је добар и кретао се око 6.000 кг/хектару. Посебно треба истаћи чињеницу да је горе поменути просјечни принос добијен на основу сабирања приноса два подручја која су имала драстично различит ефекат суше на принос у лето 2021. године. Наиме у предјелима Града Зворник који се налазе на већим надморским висинама и са класама и земљиштем лошијег квалитета суши је драстично умањила род, док је у дјеловима Града Зворник који се могу и сматрати житницом тј. мјеста са бољим квалитетом земљишта са подземним водама на малим дубинама (посебно парцеле поред ријеке Дрине) су имали надпросјечно добре приносе кукуруза. Сва произведена количина меркантилног кукуруза је ускладиштена код индивидуалних пољопривредних производијача и користи се превасходно за исхрану стоке, тако да нема тржишних вишкова.

Производња стрних жита има константно изражен стабилан карактер и на нивоу је вишегодишњих просјека, тј. идентична је просјецима из претходних година, а првенствено због високих трошкова производње и углавном се производи за властите потребе. Пшеница је најзаступљенији усјев који се сије на око 555 ха, затим следе јечам 70 ха, овас 4 ха и тритикале 22 ха сјетвене површине. Због изразито добрих временских услова који су пратили цео производни циклус и саму жетву стрних жита, у 2021. години имали смо добар принос и квалитет зrna пшенице, што је условило да највеће количине од цца 2600 тона произведених стрних жита откупљене и депоноване од стране локалних откупљивача.

Производња кабасте сточне хране се карактерише релативно ниским приносима, како на сијаним, тако и на природним травњацима, а с обзиром на значајне површине и велике потребе за овим хранливом, неопходно је приступити рекултивацији ових површина у смислу значајнијег кориштења природних и минералних ћубрива, као и подизању нових под дјетелинско-травним смјешама. Као и ранијих година и у 2021. години изражен је тренд стагнације у укупним површинама под силажним кукурузом. Иначе силажни кукуруз, односно силажа је изузетно значајна у смислу исхране различитих категорија говеда (музне краве, тов јунади) и на подручју Града Зворник сије се у површини од 70-80. ха.

Производња повртларских култура, као и претходних година, заузима значајне површине од којих су површине под краставцем корнишоном највећим дијелом уговорене за потребе прерађивачке индустрије, док се остale културе гаје за подмирење властитих потреба и продаје на пијаци. У перспективи, уз адекватне временске услове и интензивније наводњавања повртларских култура, отвара се могућност за далеко већу производњу готових пољопривредних производа, што би уз добар пласман на тржиште омогућило позитиван финансијски ефекат у овој врсти производње. Будућност производње повртларских култура је условљена примјеном модерних система за наводњавање и повећању обима производње у затвореним системима (пластеничке производње и стакленичка производња), те у том смислу за очекивати је да ће пољопривредним производицима бити доступна значајнија подстицајна средства министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде за овај вид интезивне производње. Пластеничка производња је организована на малим површинама и претежно за сопствене потребе домаћинства. У задње дније, три године изражен је повећан интерес пољопривредника за ову производњу, јер она практично "нуди" интезивну производњу током читаве године и пласман "ван сезоне" када су цијене знатно повољније. Треба истаћи и чињеницу да је ранијих година активностима различитих хуманитарних организација, а све у циљу елиминисања негативних ефеката поплава из 2014. године на подручју Града Зворника подигнуто нових 70 пластеника приближне површине 5975 m². У току 2021. године реализован је пројекат заједно са АСБ БИХ где је на територији града Зворник подјељено 10 пластеника укупне површине 875 m².

Основна карактеристика **воћарске производње** је да се из године у годину квалитативно мјења сортимента производних сорти, интензивнија примјена адекватних агротехничких и превентивно-заштитних мјера од биљних болести и штеточина што све доприноси остваривању већих приноса воћа и побољшању квалитета производа. У структури површина под воћем најзаступљеније су "чачанске" сорте, као и сорта „Стенлеј“, док је још увек заступљена сорта „Пожегача“ чији се број сваке године смањује, док је производња јабука, крушака и другог воћа у порасту у односу на задње године. У прилог овој тврдњи иде и чињеница да је током 2021. године кроз програм подстицајних мјера Града Зворника, а и према процјенама и подацима са терена засађено 7034 садница коштичавог и јабучастог воћа, језгровитог воћа (орах и лјешник) 422 садница што показује веома изражен интерес за воћарску производњу. Улагања у нове засаде практично имају статус "трајних улагања" у вишегодишње засаде који су предуслов за остваривање значајних прихода у 15-20 наредних година. У 2021. години род воћа је био незапамћено лош посебно када су у питању коштичаве и јабучасте сорте воћа са изузетком сорте шљиве „Пожегача“, која је након неколико година обилно родила у појединим дјеловима Града Зворник, што се дјелимично одразило и на откупне цијене воћа које су се кретала од 0,6-0,8 KM/kg. Овај лош род поменутих врста и сорти воћа су прије свега проузроковане негативним утицајем мраза који је био активан у периоду од 06.04 до 08.04.2021. године, чије су се вриједности кретале у појединим дјеловима и до -8C. Посебно важно помена је чињеница да је непосредно прије тог периода ниских јутарњих температуре вегетација већ кренула и одређене воћне врсте су биле у фази развоја цвијетова која се назива „бијели балони“ па чак и фази са отвореним цвијетовима, што је за последицу имало велика измрзавања и штете.

Овај сегмент производње ће и даље бити активно подржан кроз програм подстицајних мјера града Зворник, јер су агро-еколошки услови за воћарску производњу на подручју града повољни за такав вид производње.

И поред очекивања да ће се наставити тренд повећања у области воћарске производње (јагодично воће), изражена је стагнација код заснивања нових засада малине, купине и јагоде. Кроз програм подстицајних мјера града Зворник у 2021. години засновано је скромних 0,6 ха ново формираних

засада. Разлог овом лежи у чињеници да после три године лоше откупне цијене, посебно малине, која је нестабилна и варира из године у годину, пљоопривредни производи се надају да је 2022. година коначно година са пристојном откупном цијеном. И поред чињенице да је у тржишној понуди 2021. године било квалитетног и биолошки исправног садног материјала дошло је до умањења обима производње. Разлоге треба тражити и у непостојању - недостатак адекватних система за наводњавање и система мини откупних станица - хладњача који су један од основних предуслова за овакав тип производње. Оно што даје наду је цијена малине у 2021. години која је по неким извештајима и подацима са терена вишеструко већа у односу на 2020. годину.

И поред чињенице да су природни услови за узгој разноврсног воћа изузетно повољни, као и сама традиција овог краја у узгоју шљиве и јагодичастог воћа, можемо констатовати да се мало ради по питању финализације ових производа у смислу изградње мањих смјештајних и прерадивачких капацитета, чиме би се поспјешила производња у овој грани пљоопривреде.

3. СТОЧАРСКА ПРОИЗВОДЊА

Сточни фонд (извор: Завод за статистику РС)

врсте	Музне краве	Јунад	Свиње	Овце козе	и	Живина	Коњи	Пчеле, кошнице
ком.	1.800	1.450	8.820	15.155		120.000	170	5.530

Генерално, услови за развој сточарске производње са становишта обезбеђења обима и квалитета сточне хране нису још увијек најповољнији, иако су расположиви агроколошки потенцијали знатни. Повећањем производње крмног биља на ораницама и мелиорацијом природних пашњака, као и повећањем површина под силажним кукурузом уз добру понуду концентроване сточне хране, је добар ослонац за бржи развој сточарске производње.

Производња млијека: Прерадивачи су према нашим подацима, од укупно произведених 5.000.000 литара млијека откупили око 1.250.000 литара овог производа. Разлог дјелимичног смањењу броја музних грла и генерално сточног фонда у целини, треба тражити и у чињеници повећања цијене сточне хране, која је актуелна протеклих неколико година, те даље због ниских и нестабилних цијена стоке и сточних производа дошло до укупног смањења сточног фонда. Ово се посебно изразило кроз пад производње млијека где су осим низких откупних цијена, те различитих износа премија по основу квалитета, као и непрофесионалног односа откупљивача и прерадивача према производијачима у смислу кашњења са исплатама у дужем временском периоду, дестимултивно утицало на фармере па су многа грла продата или завршила у клаоници. Градска управа Зворник је у 2021. години својим подстицајним мјерама подржала 62 производијача млијека који своју производњу обављају на подручју Града Зворник. Ови производијачи држе 419 музних крава и сваки од њих је добио подстицајна средстава у износу од 200 КМ по једном грлу у 2021. години из буџета Града Зворник. Укупно за ову намјену је потрошено 83.800,00 КМ.

Тов јунади: Што се тиче обима производње јунећег меса она није на задовољавајућем нивоу имајући у виду расположиве потенцијале, а разлог се огледа у чињеници што на овим просторима још увијек нема довољно у понуди квалитетног товног материјала. Проблем у овој производњи је и у диспаритету цијена између телади за тов и утovљене јунади, као и коришћењу традиционалних, али економски неисплативих врста хранива уместо много високовриједних биолошких хранива. У 2021. години према статистичкој процјени, као и информацијама са терена утovљено је око 1.500 комада товне јунади просјечне тежине 600-700 кг која су у највећем обиму продати накупцима и приватним месарима. Градска управа Зворник је у 2021. години својим подстицајним мјерама подржала 92 производијача јунећег меса који своју производњу обављају на подручју Града Зворник. Ови производијачи тове 696 бикова и сваки од њих је добио подстицајна средстава у износу од 120 КМ по једном грлу у 2021. години из буџета Града Зворник. Укупно за ову намјену је потрошено 83.520,00 КМ.

Тов свиња: Свињогојска производња по својим природним карактеристикама и реалним могућностима заузима прво место у структури производње меса. Иако је ова производња усмјерена прије свега за задовољавање властитих потреба, појављују се и тржишни вишкови за које нема организованог откупа. На подручју Града Зворника егзистира неколико фарми које се баве узгојем приплодних грла и товом свиња, међутим велике и честе осцилације цијена сточне хране и товљеника су лимитирајући фактор за подизање већег броја фарми. Треба истаћи да је дошло до

значајног побољшања расног састава товних свиња у односу на период од прије неколико година, а самим тим су остварени и бољи резултати това, јер су и откупне цијене товљеника у прошлој години биле повољне у смислу остваривања добити. Градска управа Зворник је у 2021. години својим подстицајним мјерама подржала 141 произвођача товних свиња који своју производњу обављају на подручју Града Зворник. Ови произвођачи тове око 5405 свиња и сваки од њих је добио подстицајна средстава у износу од 20 КМ по једном грлу у 2021. години из буџета Града Зворник. Укупно за ову намјену је потрошено 108.100,00 КМ.

Овчарска производња: У задње вријеме показује извјесну стагнацију. Разлог томе лежи у традиционалном начину узгоја оваца и у искориштавању овце. Укупна производња се базира на производњи меса, док практично не постоји организован откуп и продаја вуне и мљечних производа. Наша процјена је да је узгој оваца организован тако да се ради о узгоју за сопствене потребе газдинства, а да је мање оријентисано ка организованом тржишту у смислу гарантованог откупа. Веома битно је напоменути да је у 2021. години није било појаве болести плавог језика код оваца, али је и даље присутан тренд напада паса луталица на овце и козе. Ова појава је све учесталији и представља велики проблем за same фармере и треба учинити све да у будућности оваквих случајева буде што мање. Такође једно од текућих проблема за надлежне службе је решавање проблема са све већим бројем паса луталица који представљају опасност не само за стоку него и за саму популацију. Све су то фактори који су довели до смањења броја оваца као последица угинућа и принудног клања.

Живинарство: Живинарство је грана сточарства која посједује највећу репродуктивну способност, што је поред осталих предности чини врло профитабилном граном са изузетно брзим обртом производње. У нашим условима ова производња је орјентисана прије свега за подмирење властитих потреба у пилећем месу, изузимајући једну фарму која врши услужни тов за познатог купца капацитета цца 60.000 бројлера у турнусу. Производња конзумних јаја је организована на пар фарми и изложена је нестабилности цијена хране, откупних цијена и гарантованог пласмана.

4. ПРЕРАДА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

Град Зворник располаже одређеним капацитетима из области прерадивачко прехранбене индустрије, а то су прије свега капацитети за прераду жита и производњу брашна, тјестенина, пекарских производа, кондиторских производа и сточне хране, а који сировине углавном обезбеђују увозом из Србије и других земаља.

Прерада воћа и поврћа по потенцијалу представља велику развојну шансу овог подручја и у 2021. години главни носилац активности је "Воћар-промет" из Глумине у кооперацији са Адријатик групом из Беча - фабрике за прераду воћа и поврћа капацитета око 6.000 тона (4.000 стаклених тегла на сат). У фабрици за прераду воћа и поврћа тренутно је активирана једна производна линија која ради кисели програм, а у плану је активирање линије за слатки и топли програм. Активирањем те линије ствара се претпоставка да сви произведени вишкови воћа са подручја града могу бити откупљени и употребљени за производњу сокова, цемова и компота, чиме се приноси воћа и поврћа финализују и остварује додатан приход. Прерадивачки капацитет је површине око 5.000 м² и већим дијелом је финансиран кредитном линијом страних инвеститора која је према нашим информацијама износила око 5.000.000 КМ. Пошто прерадивачки капацитети у области прехранбене индустрије имају веома значајну улогу у подизању обима производње одређених пољопривредних производа нужно је да они подстичу производњу сировина стимултивним мјерама и заједничким улагањима у примарну пољопривредну производњу.

На подручју града пословне активности се обављају и у „Кесо-промет“ д.о.о. у Каракају, млинарско-прерадивачком капацитету. Објекат има нов млин капацитета 150 тона на 24 сата, силосе капацитета око 14.000 тона и фабрику сточне хране.

Предузеће "Студен-пром" у свом власништву има хладњачу инсталисаног капацитета од 4.000 тона и које се на тржишту профилисало као фирма која се бави увозом, клањем, прерадом пужева те даљим пласманом на страна тржишта. Поред пужева, "Студен-пром" се бави откупом и прерадом малине и купине, и током 2021. године откупио је око 300 тона купина и малина, док је око 700 тона лагеровано на чувању од стране других привредних друштава, мада је доминантна одредница фирмe прерада и продаја пужева.

"Смрчак"д.о.о.Зворник је привредно друштво које се бави сакупљањем, прерадом и прометом гљива, љековитог биља, шумских плодова, воћа и поврћа. Посједују своје капаците за прераду робе (сушаре, хладњаче и осталу процесну опрему) и као такви представљају један од респектабилнијих капацитета у БиХ. Капацитет хладњаче је око 1.300 тона за воће (углавном јагодично воће које је из сопствене производње односно од производње кроз мрежу коопераната). У току је изградња нове сушаре захваљујући којој ће добити могућност пласмана сушене шљиве на тржиште Европске уније. Специфичност ове фирмe је да има развијену и сертификовану органску производњу малине која је

све траженија на пробирљивим тржиштима Европске уније. Поред тога има смјештајне капацитете за још 4000 тона робе у зависности од технолошког статуса и врсте коначног производа.

Такође и смјештајно–прерадивачки капацитети у области млинско-прерадивачке индустрије, **доо "Трио" Тршић** са силосима капацитета око 6.500 тона, **Делгрос Комерц** капацитета око 2.500 тона, као, **ДОО "Моларис** цца 2.000 тона.

Сва наведна привредна друштва се баве откупом, прерадом и продајом житарица, односно производњом брашна, сточне хране (сточног брашна, концентрата итд) и са укупним капацитетом од цца 30.000 тона.

5. МЈЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ

Спровођење активности на унапређењу пољопривредне производње огледало се на подстицајима пољопривредницима преко министарства пољоприведе и градских подстицаја за пољопривреду.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске сваке календарске године доноси Правилник о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села којим се за регистроване пољопривредне производње дају новчани подстицаји за разне видове пољопривредне производње према утврђеним критеријумима.

За пролећте и јесење радове током 2021. године право на регресирано дизел гориво стекло је 97 регистрованих газдинстава са подручја Града Зворника. Износ новчаног регреса по литри дизел горива био је 0,50 КМ, односно пољопривредници су плаћали горива 50 фенинга јефтиније у односу на малопродајну цијену на овлаштеним бензинским пумпама у РС које су вршиле дистрибуцију горива, а у складу са уредбом Владе РС.

Остали подстицаји министарства; за друге врсте подстицаја поднесено 20-так захтјева регистрованих пољопривредних производња који су то право остварили путем Агенције за аграрна плаћања Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске. По основу премија за остварену организовану производњу краставаца, (у количини од 400 тона корнишона која је откупљена од стране 3.3."Воћар") процјењује се да ће министарство платити пољопривредним производњачима око 15.000 КМ, а за откупљених 1.305.000 литара млијека исплаћене премије износе око 195.750,00 КМ (у присјеку 0,15КМ/л млијека). Поред горе наведеног ту су премије за производњу и узгој пчела на подручју Града Зворника, за пчеларе који су власници преко 50 друштава пчела, остварили су право на новчану премију од стране министарства пољопривреде.

Градски подстицаји: По Програму коришћења буџетских средстава за унапређење пољопривреде у 2021. години, појединачне захтјеве за остваривање права на новчани подстицај у пољопривредној производњи поднијело је 492 пољопривредних производњача, којима је одобрен укупан новчани износ од **368.322,60 КМ** за остварену робну пољопривредну производњу и нове засаде воћа. Овај број захтјева је рекордан за град Зворник те се може закључити да је 2021. година била једна од најбољих година у смислу пољопривредне производње према подацима градске управе града Зворник. Поред тога Градска управа Града Зворник је учествовала у пројекту суфинансирања набавке 10 пластиеника за исто толико корисника и за ту намјену уложила 8.000,00 КМ.

СТРУКТУРА ПОДСТИЦАЈА 2021. године

Категорија подстицаја	Број захтјева	Број јединица подстицаја	Укупно средстава (КМ)
Товна јунад	92	696	83.520,00
Товне свиње	141	5405	108.100,00
Музне краве	62	419	83.800,00
Приплодне јунуце	18	54	10.800,00
Пчеларство	128	4727	47.270,00
Нови засад воћа (коштичаво и јабучасто)	45	7034	28.136,00
Нови засад јагодичастог воћа (ха)	4	0,6ха	1.800,00
Нови засад ораха	3	222	2.220,00
Нови засад љешника	1	200	1.600,00
			368.322,60

Због повећаног интересовања пољопривредних производијача за органском производњом као и за узгајањем винове лозе, а по Програму коришћења буџетских средстава за унапређење пољопривреде за 2021. годину, субвенционисаћемо производњу готових органских производа и винове лозе. Поред тога смо дошли до закључка да у великом проценту пољопривредници на подручју Града Зворник обављају пољопривредну производњу, а да претходно изостављају битну агротехничку мјеру која је неизоставни дио за било коју пољопривредну производњу, а то је узорковање и хемијска анализа плодности земљишта. У 2021. години смо увели још једну подстицајну мјеру а то је да ће пољопривредници на подручју Града Зворник имали могућност бесплатне хемијске анализе земљишта. За ту намјену је Градска управа Зворник издвојила 6.000,00 КМ. У 2022. години ова подстицајна мјера остаје на снази.

Достигнут обим пољопривредне производње, односно укупан приход пољопривредних газдинстава на подручју Града Зворника у 2021. години цијени се на цца 40 милиона КМ, према откупним цијенама. Ова производња се односи на биљну производњу (кукуруз, пшеница, кромпир, воће, поврће и остale културе) и сточарску производњу (тovна јунад и свиње, одгојене приплодне јунице, овце-јагњад, живина млијеко и мед).

6. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ ПОДРШКЕ ПОЉОПРИВРЕДИ

Противградна заштита

У сарадњи са Јавним предузећем „Противградна превентива РС“ из Грађишка, Градска управа Града Зворника је 2008. године реализовала пројекат изградње 10 противградних станица које са противградним станицама са подручја сусједних општина које се граниче са градом Зворник чине јединствен систем одбране од градоносних облака. Овим функционалним системом одбране се управља из радарског центра у Новој Тополи - Грађишика. Сваке године у периоду од априла до октобра стријелци противградних станица су у стању приправности спремни да дејствују против градоносних облака. На територији града у прошлој години није било озбиљније штете од градоносних облака. Годишњи трошкови за финансирање противградне заштите, које финансира град је 30.000 КМ. Цијену коштања функционисања противградне заштите на годишњем нивоу према одлуци Владе РС је 3.000 КМ по једној противградној станици.

Задруге и удружења

На подручју града функционише 5 земљорадничких задруга, односно правних лица која се баве агробизнесом и то: "Агроподриње" - Пилица, доо "Гаља"- Глумина, ЗЗ "Воћар"- Глумина , ЗЗ "Глођанка" – Глоди и "Еконик" Пилица. Ове задруге су свој рад устроиле у складу са одредбама закона о задругама, општег закона о задругама и модела задружних правила на бази општег закона о задругама. У суштини то су привредна друштва – предузећа, која функционишу на принципима остваривања добити. Они су носиоци већег дјела откупа, пласмана и прерадних капацитета на подручју града. Један од основних проблема код наших пољопривредних производијача је непостојање удружења пољопривредних производијача. Заједничким наступом у оквиру одређене врсте производње омогућило би се члановима удружења да лакше под повољнијим условима пласирају своје производе купцима. Суштина удруживања производијача у кластере је остваривање континуитета, квалитета и квантитета у производњи.

7. ЗАКЉУЧЦИ

На основу свега изненадог може се закључити да су расположиви аграрни ресурси недовољно искоришћени. С тим у вези могу се поставити сљедећи циљеви:

- повећање површина под ораницама и баштама, где нарочиту пажњу треба обратити на профитабилније културе као што је воће, поврће и индустриско биље,
- утицај на опредељење газдинстава на тржишну оријентацију, у смислу проширења постојећег обима производње,
- повећање површина и побољшање агротехничких мјера у производњи кукуруза и стрних жита,
- повећање површина под крмним биљкама, које су услов за савремену сточарску производњу,
- повећање површина под воћњацима, нарочито под језграстим, коштичавим и јагодичастим воћем као и шљивом, јабуком и крушком у систему интензивног узгоја,
- развој сточарске производње кроз формирање мини-фарми за производњу млијека од пет и више музних грла, фарми за тов од пет и више јунади, односно 30 и више товних свиња,
- повећање продуктивности у производњи примарних анималних производа, нарочито млијека по музној крави, меса по товљенику, броја прасади по леглу,
- изградња савремених капацитета за финализацију пољопривредних производа који су извозно орјентисани у преради воћа и поврћа и преради млијека,
- изградња система за наводњавање у воћарству и повртларству у циљу постизања већих приноса.

Дугорочне мјере подразумијевале би следеће садржаје:

- У подстицајним мјерама града тежиште улагања у пољопривреду базирати на "дугорочне изворе" за остваривање прихода: повећање броја музних грла – производња млијека, воћарство–трајни засади који дају дугогодишње приходе, подстицаји проширења већ постојећег обима производње код газдинстава на ниво односно обим "исплативе производње",
- У дијелу сточарства која се бави производњом меса (тов јунади, тов свиња и друго), базирати се на давање подстицаја за "јавни пласман" прерађивачима у смислу продаје и откупа регистрованим прерађивачима, гдеје трговина практично "улази у реалне токове".
- Едукација пољопривредника одржавањем семинара и предавања из различитих области пољопривредне производње, као и практичних-теренских предавања и свакодневну едукацију кроз контакт са пољопривредницима,
- Увозом квалитетних приплодног материјала чиме ће се побољшати расни састав.

Предлаже се Скупштини Града да усвоји овај Извјештај.

ОБРАЋИВАЧ:

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ
И ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

ПРЕДЛАГАЧ:

ГРАДОНАЧЕЛНИК